

Sveriges lantbruksuniversitet
Swedish University of Agricultural Sciences

RådNu.

Kompetenscentrum
för rådgivning

Rådgivning i en föränderlig värld – utmaningar och möjligheter!

Christina Lundström, Projektkoordinator RådNU, forskare

VAD?

Vad är RådNu:s uppdrag?

- Att stärka rådgivaren i sin yrkesroll
- Minska bryggan mellan forskning och praktik
→ effektivare kunskapsutveckling
- Skapa mötesplatser för rådgivare
- Ta fram nya metoder och verktyg samt bygga vidare på befintliga

HUR?

Forskning o
konceptutv

Samverkan

Utbildning

Kommunika
tion

Utbildningar

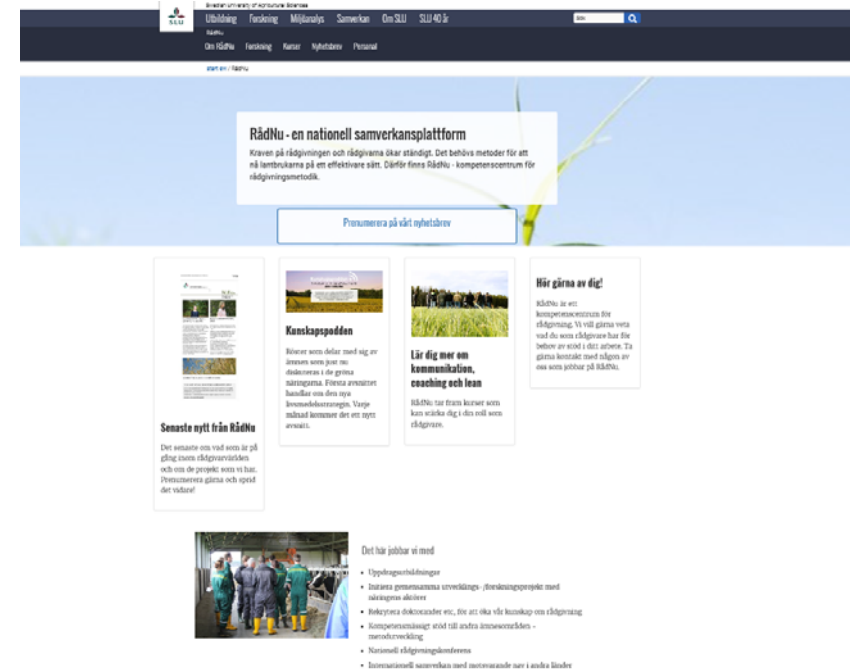
- Lean: ständig förbättring för lantbruks-, landsbygds- och trädgårdsföretaget (7,5 hp)
- Coachning (3 hp)
- Kommunikationens grunder (3 hp)
- Innovation för lantbrukets rådgivare
-
- Processledning (under utveckling) (3 hp)

Kommunikation

- Hemsidan:
<https://www.slu.se/centrumbildningar-och-projekt/radnu/>
- Kunskapspodden: Samarbete med HS centralt
- Nyhetsbrev ca 4 per år.
- Facebook: RådNu för gröna näringar
- Rapportserie på gång...

Temat på forskningsinitiativ

- **Effektivare kunskapsutveckling via nätverk** ex demogårdar
- **Rådgivning på landskapsnivå**, metodutv, processer (EU projekt High Nature Value , vattenprojekt)
- **Digitalisering och ny teknik**
- **Utvärdering för utveckling**: hur utvärdera o återkoppla rådgivning så att det leder till utveckling.
- **Rådgivningsmetodik** berörs inom alla områden

Nio planetära gränser

- 1. Klimatförändring**
- 2. Förlust av biologisk mångfald**
- 3. Ozonskiktets uttunning i stratosfären**
- 4. Havsförurning**
- 5. Biogeokemiska flöden – (fosfor- och kvävecykler)**
- 6. Förändrad markanvändning (t.ex. avskogning, bebyggelse)**
- 7. Färskvattenanvändning**
- 8. Aerosoler i atmosfären – (mikroskopiska partiklar i atmosfären som påverkar klimatet och levande organismer)**
- 9. Nya kemiska substanser – (t.ex. organiska föroreningar, radioaktivt material, nanomaterial och mikroplaster).**

(Formas, 2015)

Fyra överskrids idag!

1. Klimatförändring

2. Förlust av biologisk mångfald

3. Ozonskiktets uttunning i stratosfären

4. Havsförsurning

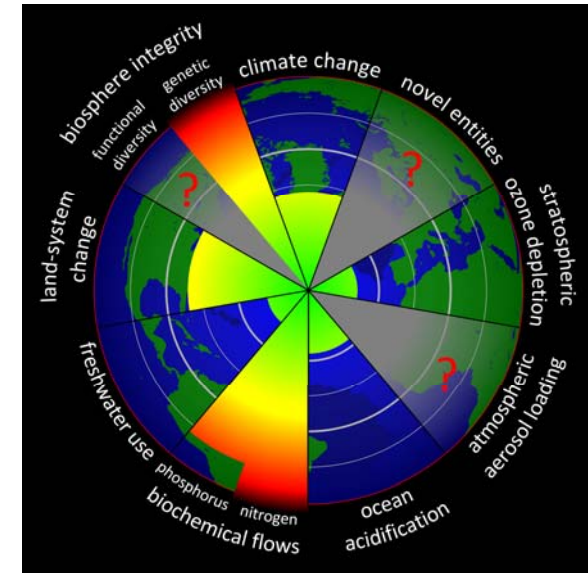
5. Biogeokemiska flöden – (fosfor- och kvävecykler)

6. Förändrad markanvändning (t.ex. avskogning, bebyggelse)

7. Färskvattenanvändning

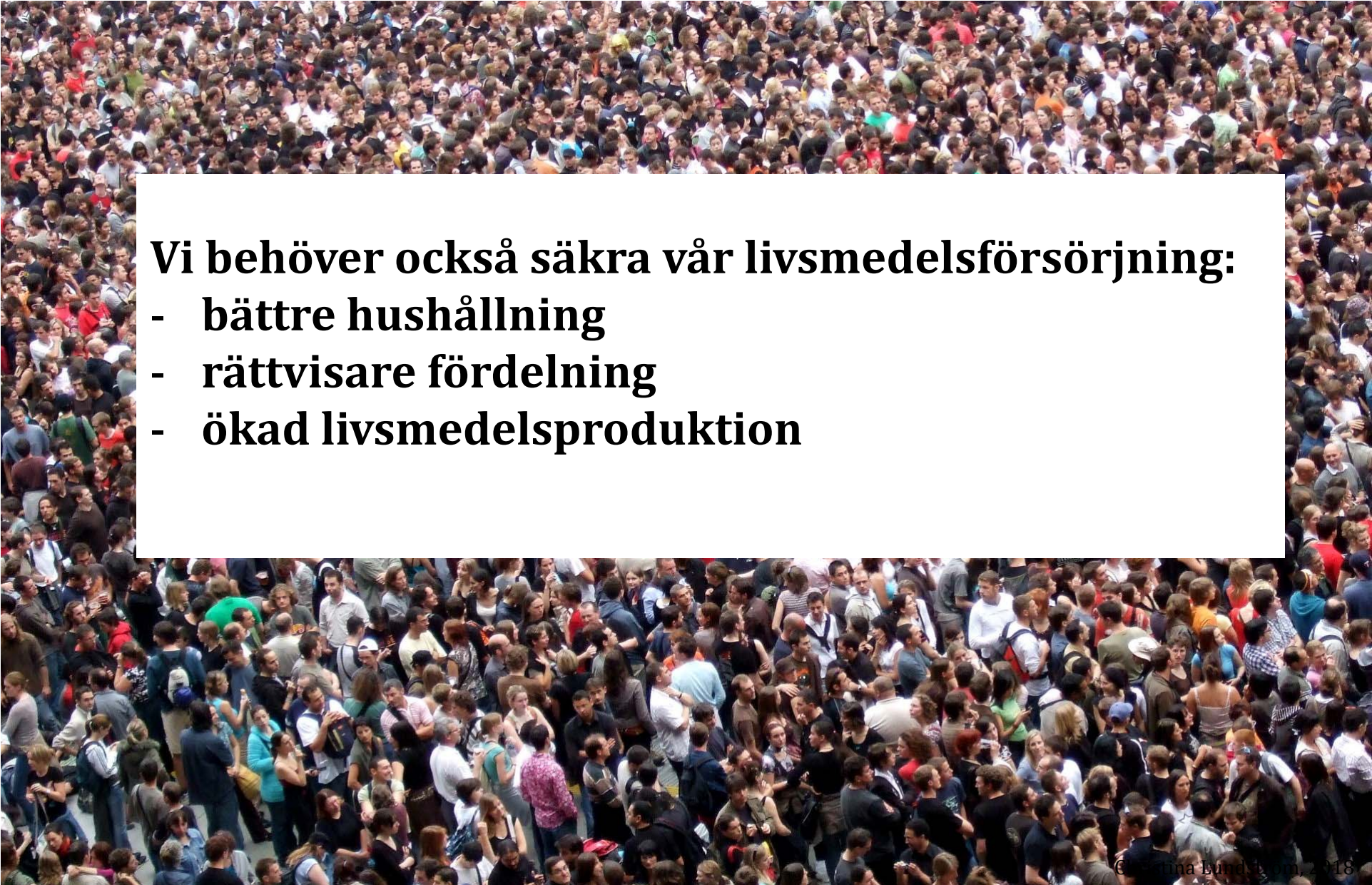
8. Aerosoler i atmosfären – (mikroskopiska partiklar i atmosfären som påverkar klimatet och levande organismer)

9. Nya kemiska substanser – (t.ex. organiska föroreningar, nanomaterial och mikroplaster).

(Formas, 2015)

Alla är relaterade till lantbruket

The background of the slide is a high-angle, wide shot of a massive crowd of people, likely at a large outdoor event or festival. The crowd is dense and fills the entire frame, with people of various ages and ethnicities visible. The text is overlaid on a white rectangular box in the center of the image.

Vi behöver också säkra vår livsmedelsförsörjning:

- bättre hushållning**
- rättvisare fördelning**
- ökad livsmedelsproduktion**

Innovationskraft och lönsamhet i
svensk livsmedelsproduktion ska
stärkas samtidigt som berörda
miljömål ska uppnås
(Livsmedelsstrategin 2016/17:104)

Nyckelpersoner!

"No generally applicable agricultural development model exists."

(Leeuwis, 2004)

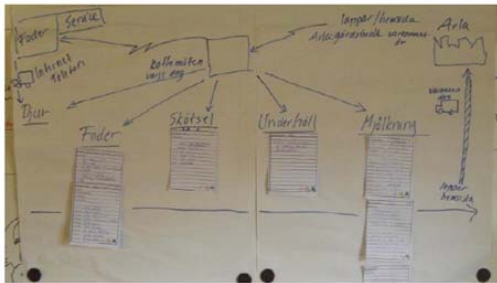
"The nature of the requisite knowledge could be described as complex, diverse and local."

(Leeuwis, 2004)

Vi behöver tänka och lära nytt och göra
annorlunda –
bli mer INNOVATIVA!

Det sker mycket inom rådgivning

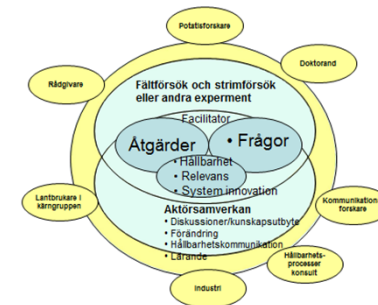
Management i fokus

Innovationsprocessor

Deltagardrivna processer

Nya aktörer på arenan

Informationsteknologi & digitalisering

Samverkanslösningar

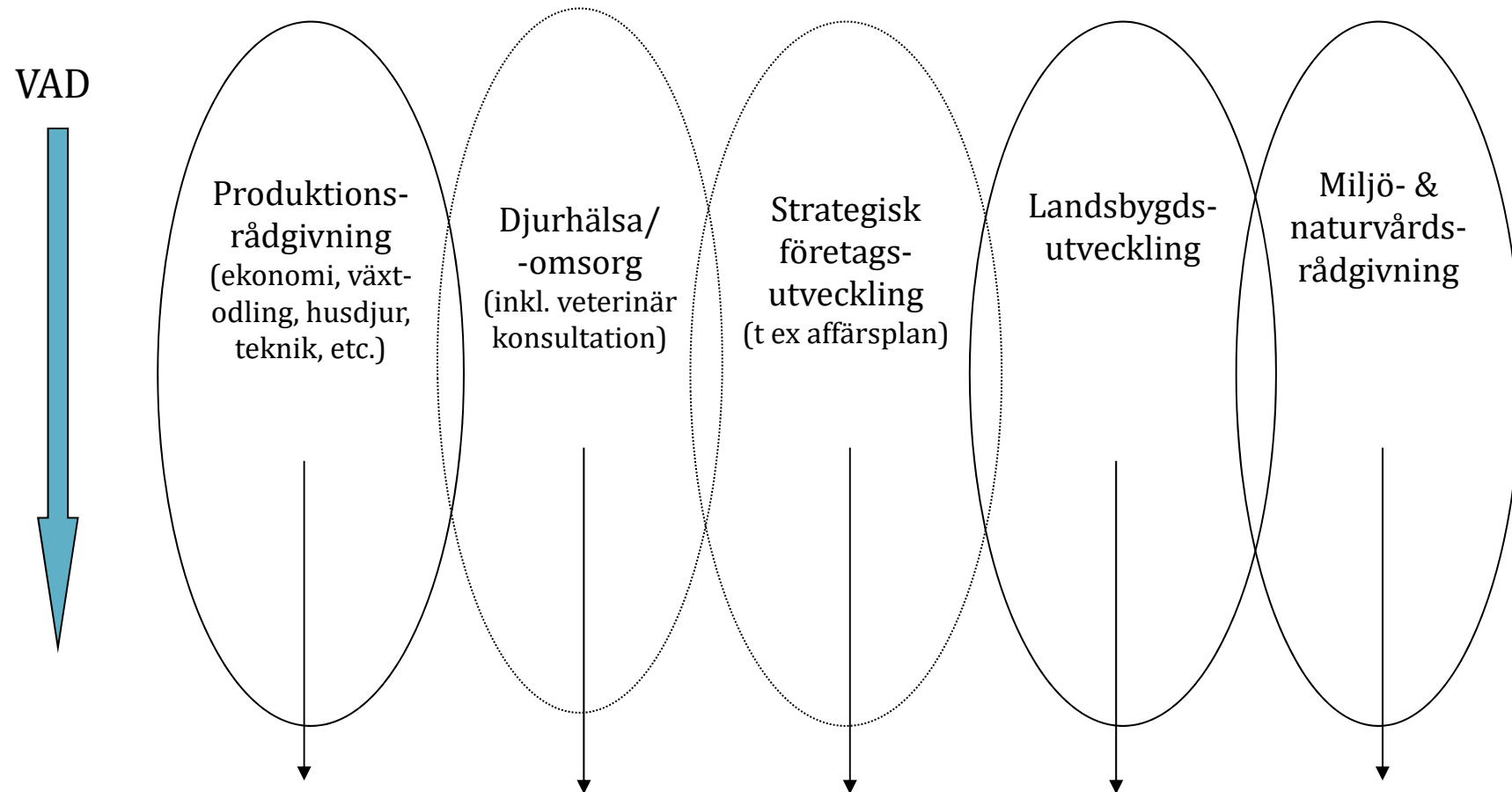

”Rådgivningssystemet för jordbrukare behöver reformeras. Rådgivarnas kompetens är en nyckelfråga för att jordbrukarna ska kunna utvecklas till företagsledare. Framtidens rådgivare måste därför kunna ge helhetsrådgivning för att utveckla affärsverksamheten och inte enbart vara produktionsspecialister.”

http://www.macklean.se/siteassets/insikter/Macklean-insikter-nr7_Framtiden-ar-gron-.pdf

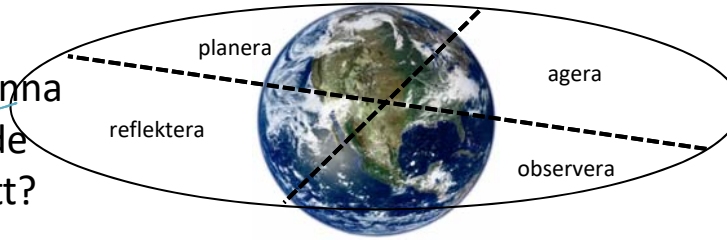
VAD-kunskapen

Skapar vårt disciplinära fokus alltid mesta företagsnytta?

Holism

Hur komma överens i denna komplexa, konfliktladdade situation på ett etiskt sätt?

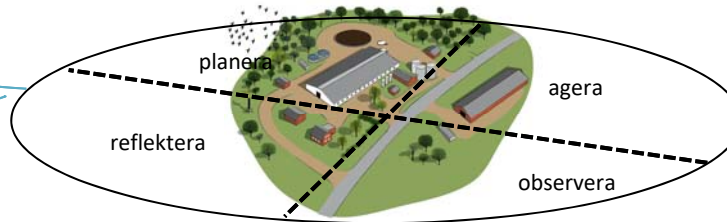
Globalt

Hur kan denna komplexa, röriga situation förbättras?

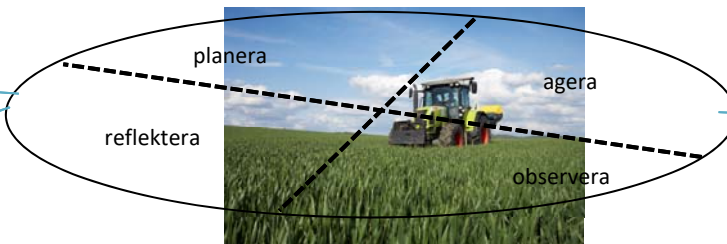
Regionalt/nationellt

Hur optimera i ett givet system?

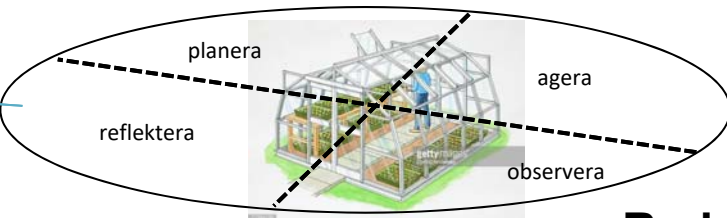
Gården

Hur löser vi detta problem i praktiken?

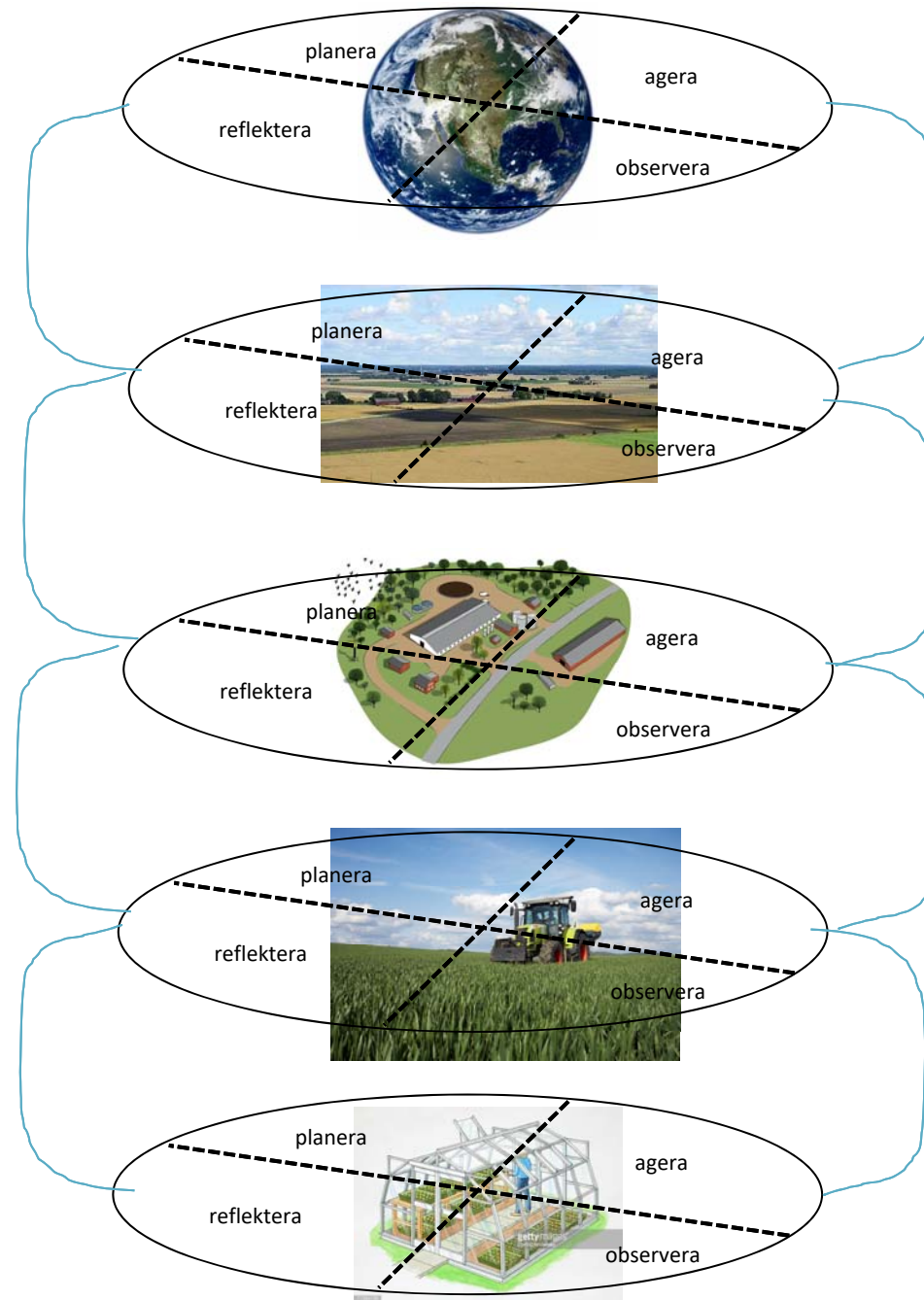
Fältet

Hur löser vi ett specifikt problem?

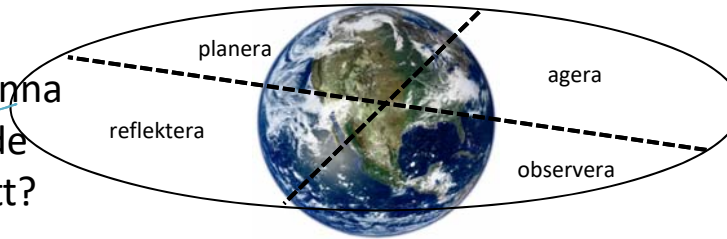
Experiment

Reduktionism

Holism

Hur komma överens i denna komplexa, konfliktladdade situation på ett etiskt sätt?

Globalt

Hur kan denna komplexa, röriga situation förbättras?

Regionalt/nationellt

*"För rådgivningsorganisationer gäller det att inte bara erbjuda lantbrukaren ett visst antal specifika moduler eller ge råd om väldigt specifika frågor utan också att involvera hen i vad rådgivningen ska handla om för att hantera den enskilda gården och de utmaningar som denna står inför".
(Höckert, 2017)*

Hur löser vi ett specifikt problem?

Experiment

Reduktionism

Den traditionell modellen för rådgivning...

Forskning

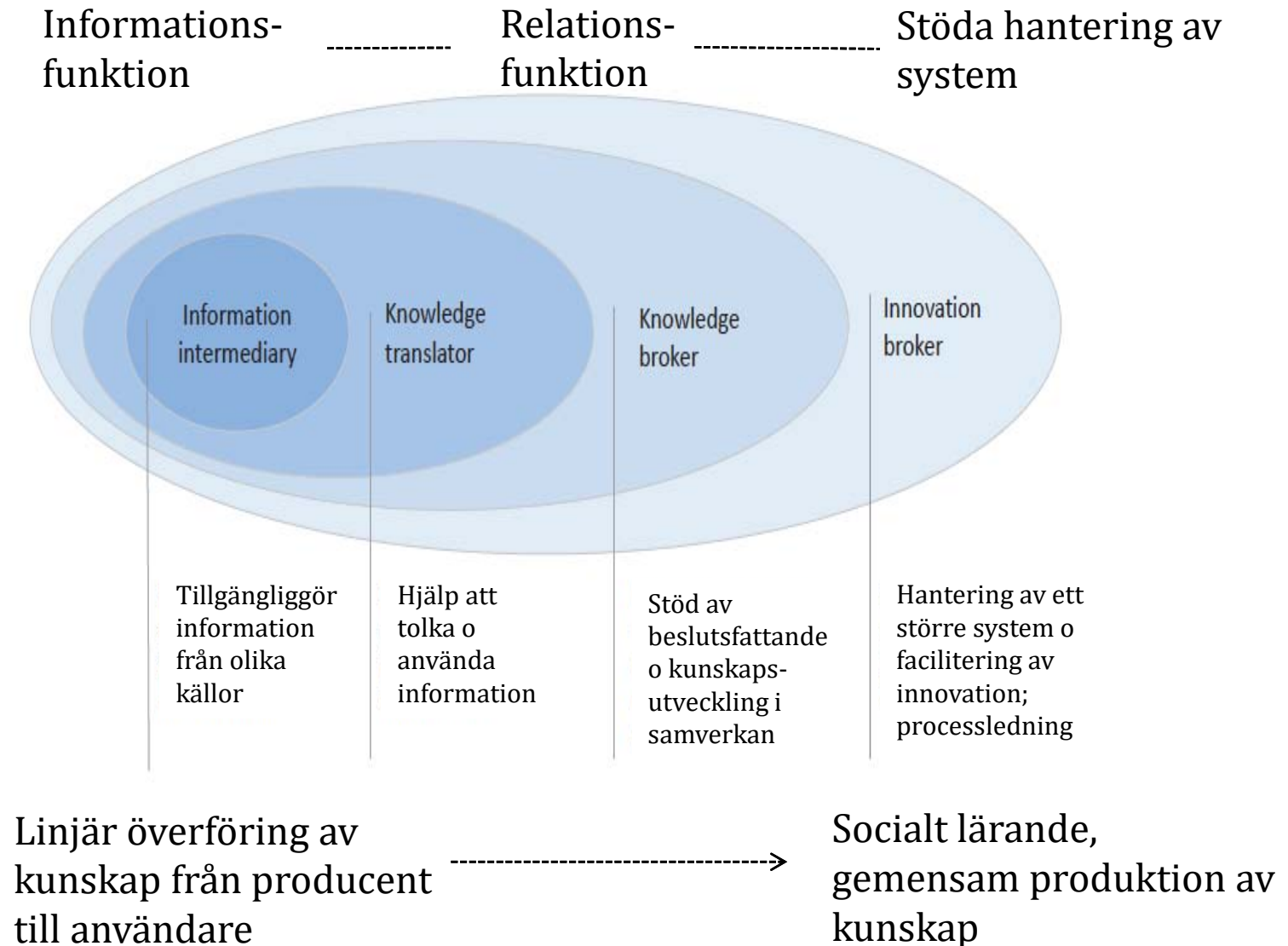
Rådgivning

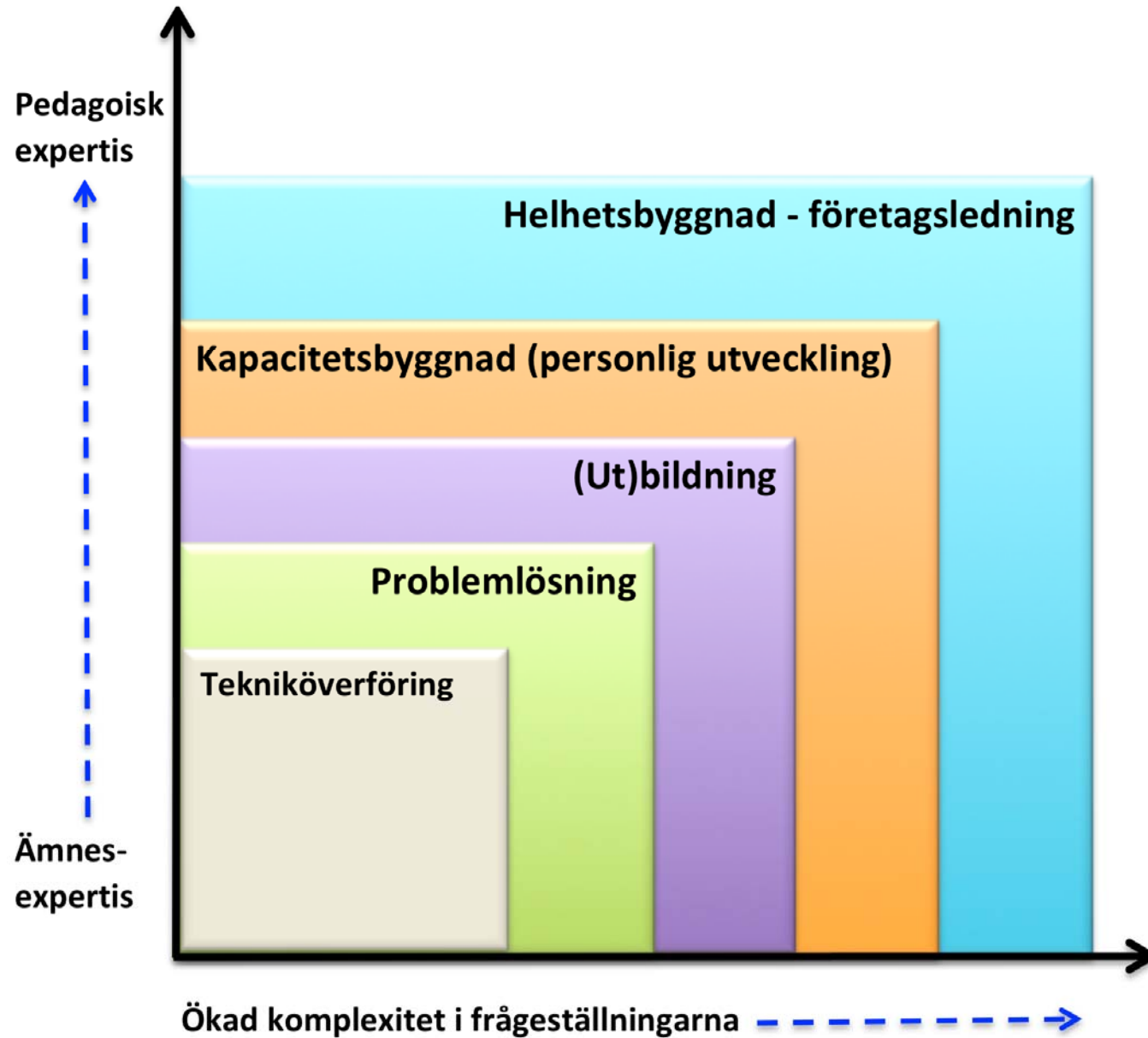
Lantbrukare

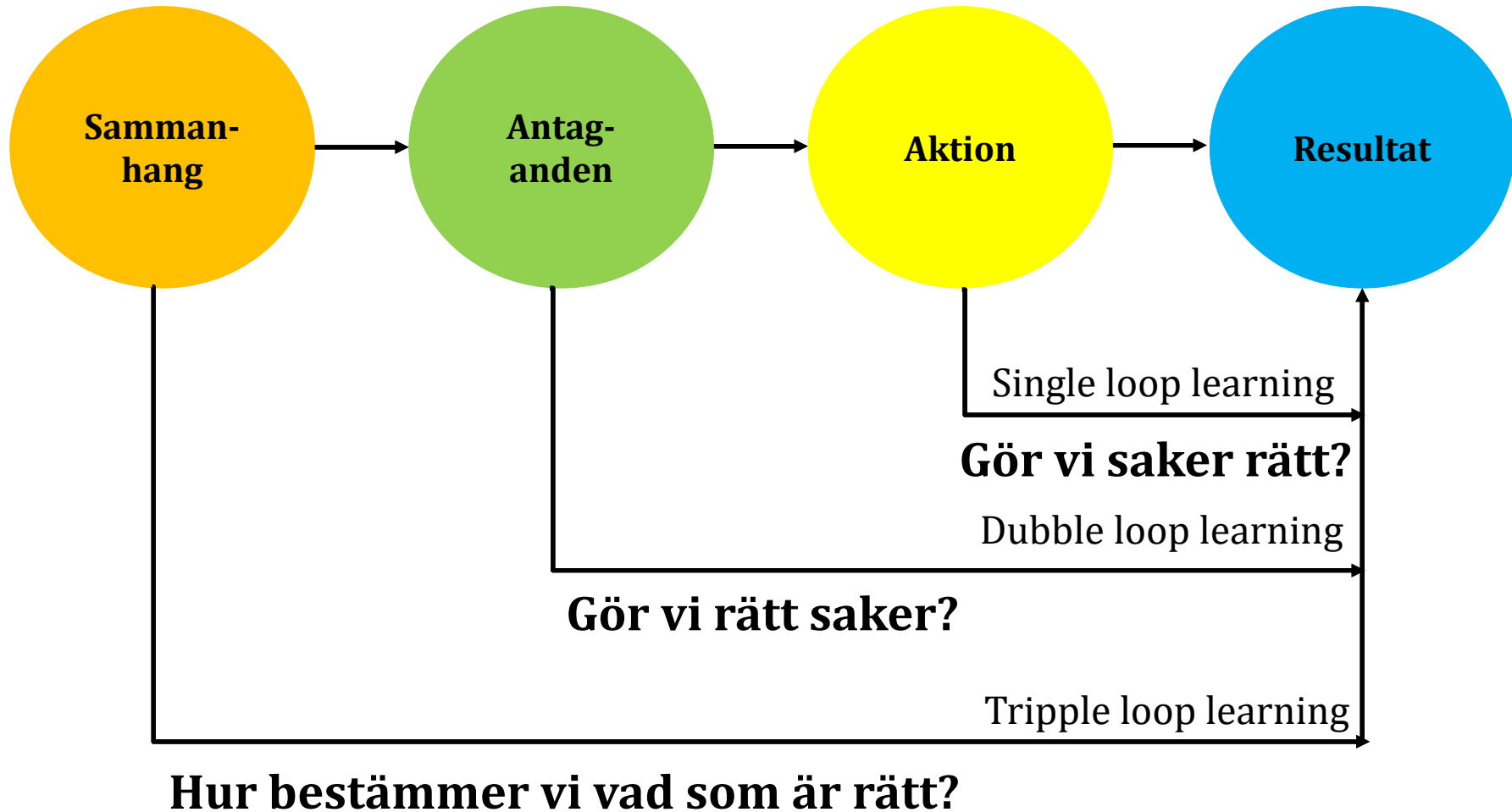
... håller på att förändras!

Ökade krav på pedagogik

Single, dubble or tripple loop learning?

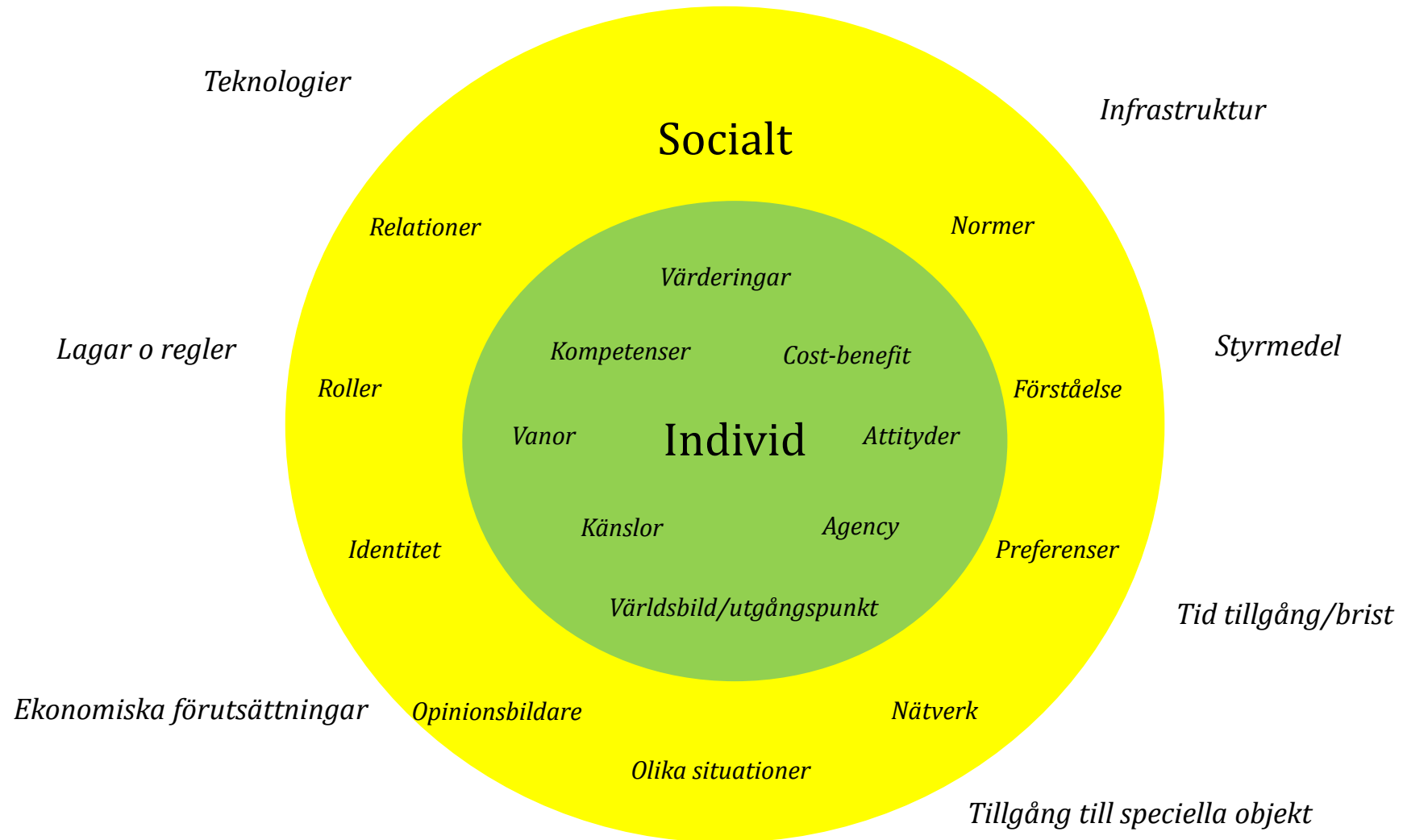
Rådgivningen syftar till att skapa förändring

Men själva förändringen skapas av individer

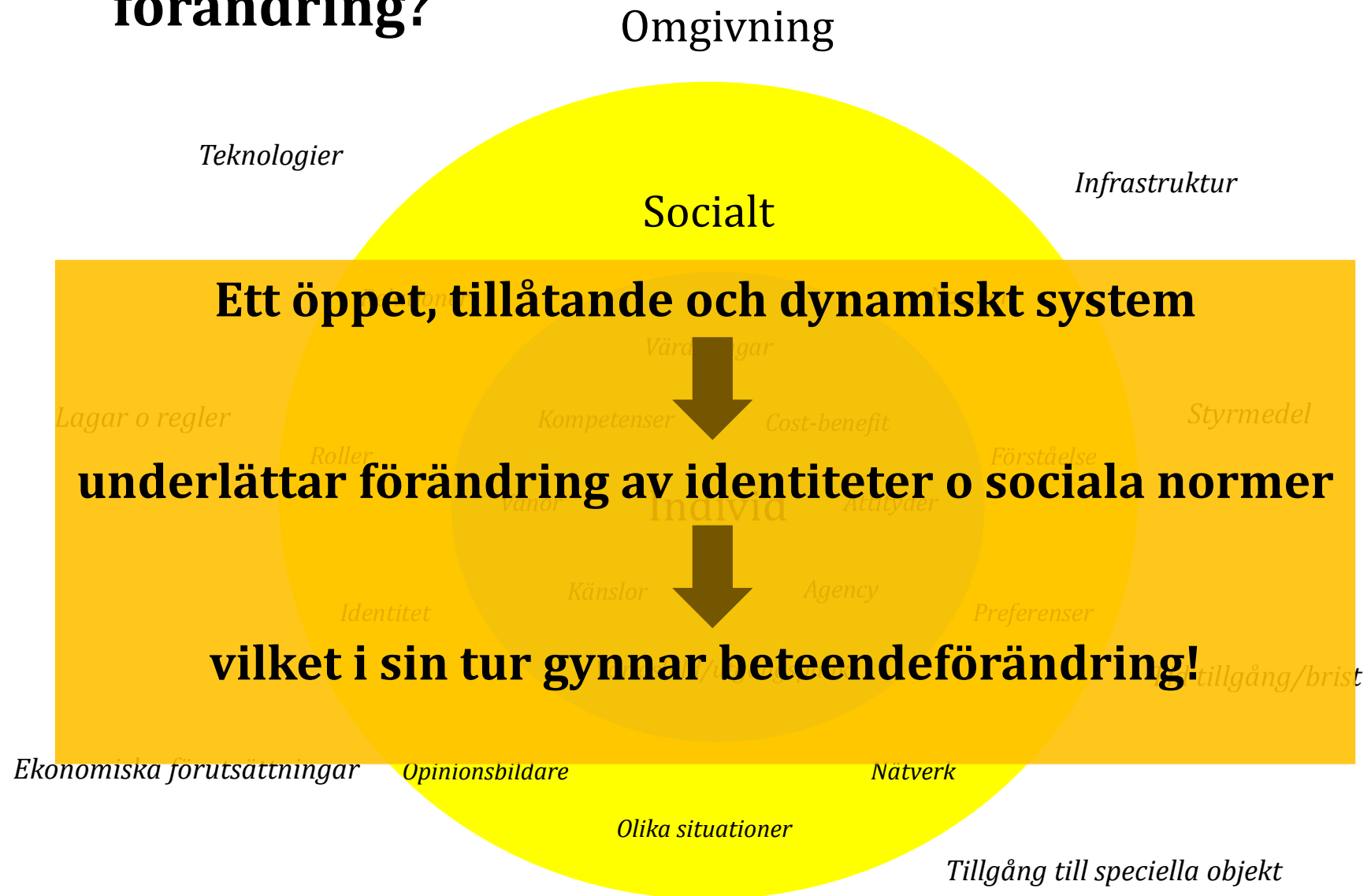
... som är engagerade, stolta, nyfikna, antagligen del av en grupp av likasinnade som tillsammans skapar en **kultur i ett socialt system** som i sin tur skapar förändring.

Vad påverkar en individs förmåga o vilja till förändring?

Omgivning

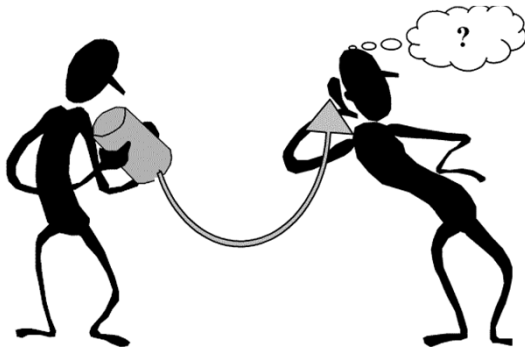
Vad påverkar en individs förmåga o vilja till förändring?

Vad står på lantbrukares önskelista när det gäller rådgivares viktigaste funktioner?

Rådgivningen bör vara öppen för nytänkande o samverkan mellan aktörer, med utgångspunkt i lantbrukares behov – med ökad hållbarhet som mål och med stöd av ny teknik!

Mindre överföring

Mindre expert

Mer samverkan

Mer coach

Enligt fokusgrupper med lantbrukare 2017 (1)

Kunskapsmäklare: sprida idéer och kunskap mellan olika brukare och mellan forskning och praktik.

Ämnesexpert: där kunskap är färskvara och där lantbrukare själv inte har sitt största intresse.

Benchmarker: uppmärksamma hur du ligger till i relation till andra företagare, kräver insyn och tillgång till relevanta nyckeltal

Coach i företagsledning och management, viktigt för rådgivaren att alltid ha med sig managementperspektivet (timing sågs som en nyckelkompetens där brukaren behövde stöd).

Enligt fokusgrupper med lantbrukare 2017 (2)

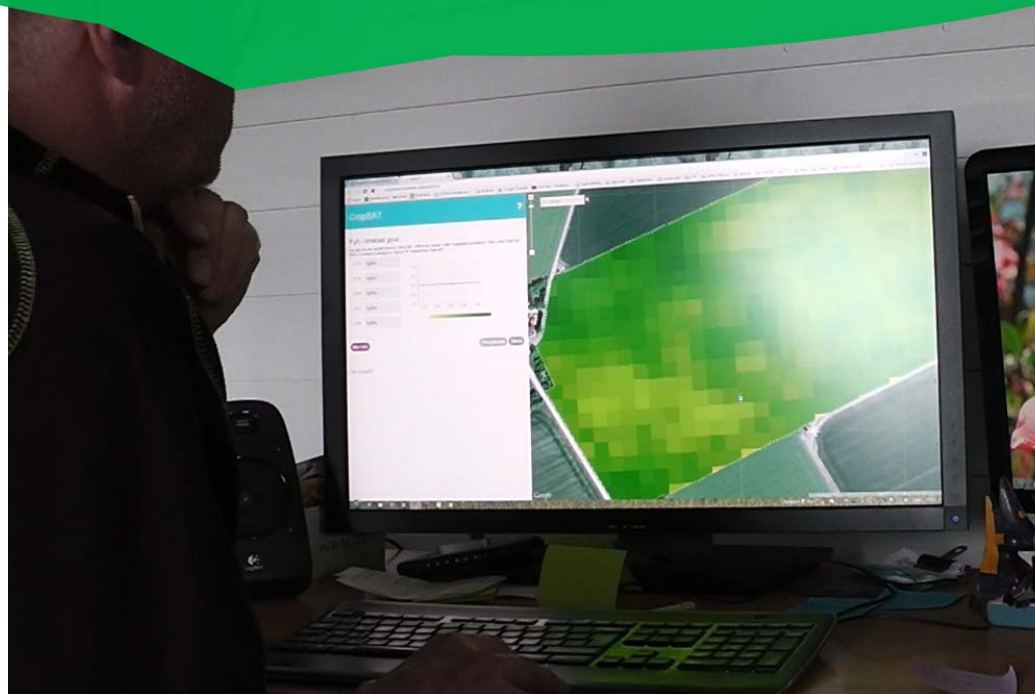
Fältguide, t ex att ta med lantbrukare ut i fält eller på studiebesök för att illustrera och konkret visa på lösningar

Innovationsstöd: företagaren får stöd att utveckla sina idéer till innovationer med hjälp av rådgivaren (funktion som saknas idag).

Filtrerare: fångar upp och sorterar vad som är viktigt/mindre viktigt i informationsflödet.

Exemplet CropSAT

"Här är det grusås mer eller mindre ... här stiger fältet... det höjer sig säkert ett par meter. Så har du en puckel här och så här finns ena litta sänka... och sen är det lättare jord alltihopa ... här är det styv lera (pekar på kartan med musen) Det är precis som fältet ser ut ... här är oerhört frodigt och fint ... här är riktigt ...makalöst grant ... här är det bra också, men inte så bra som det ser ut här... Men det kommer ju för jorden är ju för kall fortfarande"

Diskussion om fältets historia o utbyte av erfarenheter

Beslutfattande om gödsling

**Tool mediated seeing
(Goodwin & Goodwin, 1996)**

**Strategier för
kalibrering av Yara N-
sensor – ett nytt sätt
att använda CropSAT**

**Papperskartan ersattes
av CropSAT**

**Jämförelse av fältens utveckling
under säsongen**

**MEN ... svårt att kombinera olika
beslutsstöd o att bedöma resultatet**

Intervjuer med 13 fristående rådgivare 2016-2017 ang deras användning av CropSAT

Resultat

Fyra strategier framträdde:

- Jag använder det inte
- Jag kommer använda det om jag måste
- Jag använder det själv och berättar för lantbrukaren hur hen ska gödsla
- Jag använder den tillsammans med lantbrukaren

Jag använder den inte

Tvekan angående den vetenskapliga kvaliteten på CropSAT

Tveksamma även till andra beslutsstöd för gödsling

Svårt att sätta fem nivåer av N: "nämen om du ska säga vad detta fältet ska ha ... det är ju nästan lättare ... vad detta fältet ska ha i genomsnitt tycker jag kanske är lättare o säga... än vad den fläcken ska ha och den fläcken ska ha ... för när du jobbar med generella värden för hela fält ... då blir det ju ... mycket genomsnitt ... o ... ja... vad tror du om skörden o lite så... men ... det blir inte så skarpt läge ... som när du liksom ska bestämma exakt där"

Genom att förkasta CropSAT så reducerades komplexiteten och man kunde behålla sin expertroll.

Ville gärna ha ett tekniskt expertstöd eftersom det är svårt!

Jag kommer använda den om jag måste!

Rådgivare i områden med mindre andel spannmålsodling och större andel ekologiska lantbrukare och mjölkgårdar:

"Löpande arbete går före utveckling".

"När ingen ställer frågan blir det inte av".

"Om någon ställer frågan löser man det".

"Kunden driver utvecklingen genom efterfrågan"

Jag använder det själv och berättar för lantbrukaren!

Rådgivaren gjorde beräkningarna på kontoret o gav förslag på N-nivåer eller lämnade en styrfil.

CropSAT användes för gödsling

Ont om tid

Lantbrukaren vill inte vara med

Genom att göra så här kunde rådgivaren behålla sin expertroll - tryggare att räkna på kontoret för sig själv

Jag använder CropSAT tillsammans med lantbrukaren

"CropSAT ingår i konceptet hos mig inte hos alla!"

Ibland användes CropSAT för gödsling

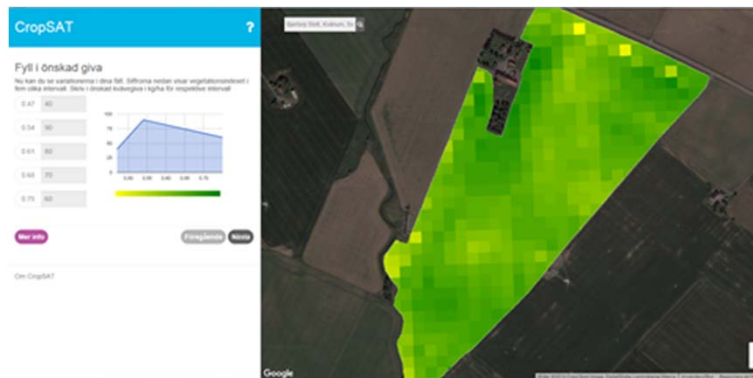
"Nu måste man veta mkt om fältet på riktigt och ha dialog med lantbrukaren"

"Tekniken kommer aldrig ge en exakt sanning".

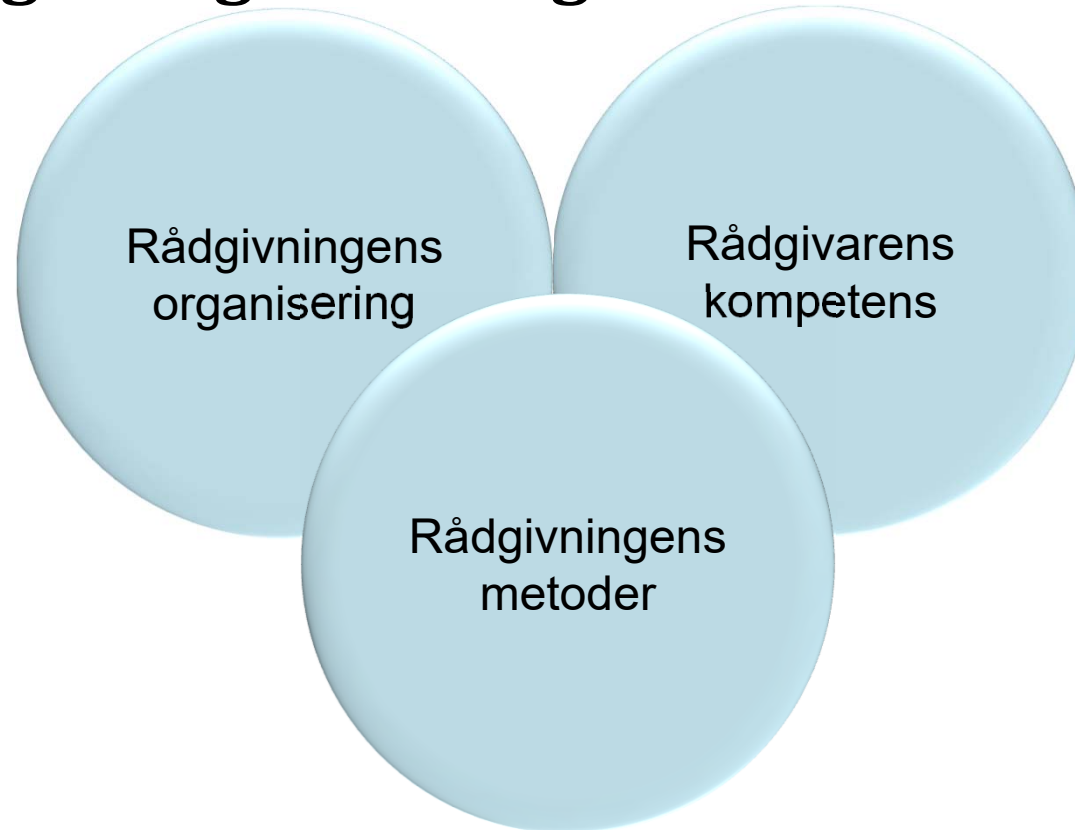
"Det är närmare sanningen än innan".

Rådgivningen behöver hantera:

- Tekniken
- Tekniken i praktiken
- Tekniken i pedagogiken

Rådgivning: både organisation och individ

Forskning har visat att kunskapsförsörjning (i alla fall på längre sikt) och andra former av institutionellt stöd är avgörande för rådgivningens framgång

Rådgivning är resultatet av en fungerande helhet!

Slutsatser

Rådgivare behöver både specialkompetens och systemkompetens.

Produktions- och miljørådgivning bör kopplas ihop bättre.

Teknisk kompetens och biologisk kompetens måste kombineras!

Helhetsperspektivet (företaget) måste finnas med hela tiden.

Rådgivare behöver nya metoder och strategier – mer
coachning/processledning mindre kunskapsöverföring

Rådgivningens kvalitet hänger på helheten: individ och organisation

Men också på lantbrukares beställarkompetens.

Nya affärsmodeller för rådgivning

Tack för mig!

*"När man får en vild ide måste det vara någon som säger:
Jamen det fungerar nog!"(Lantbrukare 2017)*

